

Motion till riksdagen 2012/13:N360

av **Isak From m.fl. (S)**

Återinvestera vinster i jobb och nya företag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av återinvestering av jobbskapande kapital i de naturresursdränerade regioner där det produceras skog, malm och energi.

Motivering

Framtidsförutsättningarna för landets kommuner varierar drastiskt. Görs inga kraftfulla åtgärder för att skapa likvärdiga förutsättningar kommer befolkningskoncentrationen att accelerera. Enligt en aktuell prognos från SCB kommer Sveriges befolkning att växa med 700 000 personer till 10,4 miljoner år 2035. Ökningen kommer, om prognosen blir verklighet, helt att hamna i storstadsområdena, samtidigt som befolkningen minskar i övriga Sverige.

Ingen tjänar på att befolkningen koncentreras till Stockholms län, Skåne och Göteborgsområdet, medan nästan hela övriga landet dräneras på invånare. Ökande regionala klyftor och obalanser skadar landet som helhet. Skogslänen har gott om plats för fler, en god livsmiljö och en utbyggd samhällsservice, men för att ta vara på möjligheterna krävs att samhället ger förutsättningar för utveckling och tillväxt. Det gäller att stimulera inflyttning, inte minst för att häva den snedvridna demografin.

Som socialdemokrater vill vi göra den regionala utvecklingspolitiken till en central fråga där konsekvenserna för den regionala utvecklingen blir en ständigt närvarande aspekt i utformningen av strategiska politiska beslut. Detta förutsätter i sin tur en väl fungerande samordning mellan olika politikområden och mellan olika politiska nivåer. Den nationella nivån måste aktivt samverka med regioner och kommuner för att skapa bästa möjliga utvecklingsmöjligheter.

Fel! Okänt namn på

Sverige är ett stort vattenkraftsland. Här produceras ungefär 65 TWh el med hjälp av vattenkraft. De sju skogslänen – från Värmland till Norrbotten – bidrar med ungefär 90 procent av denna viktiga elproduktion. Vattenkraften kommer att vara av stor betydelse även i framtiden, särskilt som den är en nödvändig reglerresurs när produktionen av vindkraft och solexel ökar.

I Norge, som är ett ännu större vattenkraftsland, har Stortinget slagit fast att ”vattenkraften är en nationell resurs med stark lokal tillhörighet”. Utifrån denna grund råder enighet om att vattenkraftskommunerna har rätt till en del av värdeskapningen. Det handlar om att kompensera för de oåterkalleliga skador utbyggnaden av vattenkraften har inneburit – och innebär. Områden har dämats över, älvar har torrlagts och möjligheterna till jord- och skogsbruk, renskötsel, jakt, fiske och turism har försämrats.

Ett kraftfullt verktyg i Norges framgångsrika regionalpolitik är att låta vattenkraftens värdeskapning medverka till att utveckla de kommuner och bygder som släppt till sina forsar. De 174 vattenkraftskommunerna kan erbjuda en bra service för företag och medborgare tack vare att de får del av de stora värden som skapas lokalt. Glest befolkade fylken och kommuner har likvärdiga förutsättningar som mer tätbefolkade regioner nära de stora marknaderna.

Medan ungefär 6,5 miljarder kronor (NOK) årligen går till kommunerna och fylkena i Norge för lokal utveckling får vattenkraftskommunerna i Sverige nöja sig med ungefär 110 miljoner kronor (SEK) i så kallade bygdemedel. I vårt land hamnar de stora värden som vattenkraften genererar nästan helt i statskassan och som vinster hos kraftbolagen. Med ett ”norskt” system skulle inlandskommunerna i skogslänen ha helt andra förutsättningar att attrahera företag och inflyttare.

Viktigast i det norska systemet är att fastighetsskatten går till de kommuner där vattenkraften produceras. I Sverige tar statskassan däremot hand om hela fastighetsskatten, vilket är unikt. Även i länder som Finland, Tyskland, Österrike och Frankrike är det kommunerna eller regionala myndigheter som beskattar vattenkraftsanläggningarna.

Efter utbyggnadsskedet genererar vind- och vattenkraften få arbetstillfällen lokalt. Rikedomarna strömmar lokalsamhället förbi och hamnar hos kraftbolagen och i statskassan. Naturresursrika kommuner blir ensidigt beroende av skatteutjämning och regionalpolitiskt stöd. Detta ger det falska intrycket att producentkommunerna är bidragsmottagare, medan de i själva verket är stora bidragsgivare till den gemensamma svenska välfärden.

Det är motiverade krav på att kraftproducenter och andra naturresursnyttjare återinvesterar medel i de kommuner och regioner varifrån resurserna kommer. Kraft- och råvaruresurser ska medverka till lokal tillväxt även i vårt land. Nu förväntar vi oss att dessa krav omsätts i praktiken. Det handlar om rättvisa och om att ta hela Sverige i bruk. Våren 2009 lade regeringen fram skrivelsen ”En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder”. Detta är ett viktigt intetsägande dokument, präglad av ett extremt snävt geografiskt perspektiv, är det enda som den borgerliga regeringen åstadkommit på regionalpolitikens område under de sex år man haft makten.

Fel! Okänt namn på

Vi tycker att det är dags för en trovärdig agenda för tillväxt i hela landet. Tillväxten i norra skogslänen tillsammans med regeringens misslyckade utbildnings- och omställningspolitik gör att hög strukturell arbetslöshet och skyhögt ungdomsarbetslöshet finns sida vid sida tillsammans med en skriande brist på kompetent arbetskraft och brist på nya bostäder i hela landet. Här behövs snabba åtgärder, så att de positiva glimtar som finns inte dödas. En kraftfull regionalpolitik måste anta utmaningen att formulera övergripande tillväxt- och utvecklingsstrategier för hela landet. En landsända kan inte ses isolerat från en annan. Företag, naturresurser och arbetskraft återfinns i alla delar av landet men en sned dränering pågår idag där regioner ständigt dräneras på arbetskraft och naturresurser.

Vi tycker det är oerhört angeläget att solidariteten mellan Sveriges regioner vidmakthålls. Vår solidariskt uppbyggda välfärd, där det kommunala skatteutjämningsystemet spelar en viktig roll, bidrar och är viktigt för att stärka de ekonomiska banden mellan olika delar av landet. En fortsatt kommunalekonomisk utjämning är därför naturligtvis ett nödvändigt verktyg för att fortsatt kunna garantera en likvärdig kvalitet i välfärdstjänsterna oavsett var i landet man bor. Men vi tror också att om bolag som Vattenfall, Fortum, SCA, Holmen, Eon, Boliden och LKAB, som nyttjar naturresurser och gör stora vinster, åläggs att återinvestera resurser i de resursrika dränerade regionerna skapas nya jobb. Det kan göras genom direkta krav på investeringar i de kommuner som företaget är verksamt i eller genom att pengar avsätts i utvecklingsbolag eller fonder.

Då skapas ringar på vattnet med ökad tillväxt som ger nya jobb och nya bättre möjligheter att vända den demografiska utvecklingen.

Stockholm den 6 september 2012

Isak From (S)

Christina Karlsson (S)

Per Svedberg (S)

Sven-Erik Bucht (S)

Gunnar Sandberg (S)

Roza Güclü Hedin (S)